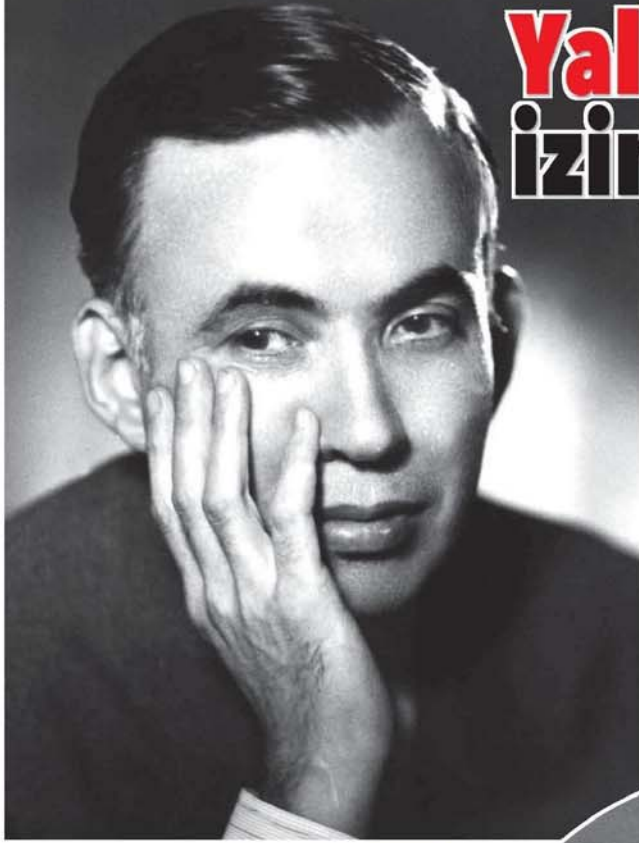

Yalın bir şiirin izini süren şair

AHMET ÖZER / ŞAİR

ÖĞRETMENLIK mesleğini yazın dünyasındaki emeğiyle yoğuran kişilere karşı daha duygusal bir yaklaşımımız olmuştur. Bir dönemin öğretmenleri, nice öğrencinin yetişmesinde, onların toplumsal yaşamda önemli yerlere gelmesinde büyük emek harcarken bir yandan da şiirler, öyküler, romanlar, tiyatrolar, deneme ve incelemeler yazmışlardır. Bu değerli kişilerle ilgili düzenlenen etkinliklerde, onların öğretmenliğinin, yazarlığının önüne geçerek izleyicilerde duygulu anlar yaşattığı bir gerçektir. Necatigil de mesleği öğretmenlik olan bir şair, bir yazar, bir çevirmen. Tıpkı Rifat Ilgaz, Cahit Külebi, Rauf Mutluay, Mehmet Aydın, Talip Apaydın, Mehmet Başaran, Vecihi Timuroğlu, Fakir Baykurt, Emin Özdemir, Adnan Binayaz, Osman Bolulu, Osman Şahin gibi...

Yakın dostlarımdan kimileri onun öğrencisi olmuştur. Öğrencileri üzerinde derin etkiler bırakan bir öğretmen olması bir yana, zamanın eskitemediği bir şairdir de.

Ölümünün 40. yıldönümünde bu yazıyı yazarken biraz gerilere gittim.

1979'DAN 1999'A

Aramızdan ayrılışının 20. yılında (13 Aralık 1999) yazdığım ve *Yolcu Yolan Nereye* (Eti-

kus *Yayınları*, İstanbul Ocak 2004) adlı kitabımda yer verdiğim yazım yeniden okudum. Aradan 20 yıl geçmiş. O yazıda, nice öğrencinin yetişmesinde, onların toplumsal yaşamda önemli yerlere gelmesinde büyük emek harcarken bir yandan da şiirler, öyküler, romanlar, tiyatrolar, deneme ve incelemeler yazmışlardır. Bu değerli kişilerle ilgili düzenlenen etkinliklerde, onların öğretmenliğinin, yazarlığının önüne geçerek izleyicilerde duygulu anlar yaşattığı bir gerçektir. Necatigil de mesleği öğretmenlik olan bir şair, bir yazar, bir çevirmen. Tıpkı Rifat Ilgaz, Cahit Külebi, Rauf Mutluay, Mehmet Aydın, Talip Apaydın, Mehmet Başaran, Vecihi Timuroğlu, Fakir Baykurt, Emin Özdemir, Adnan Binayaz, Osman Bolulu, Osman Şahin gibi...

Necatigil konusunda pek çok yazı yazılmış, üzerine kitaplar yayımlanmıştır. Bir şiirin ölümünün ardından, onu özgün bir şekilde anlatan kitaplar yayımlanıyor; kimi yapıtlarının bilincimizdeki çağrışımı kesintisiz sürüyorsa o şair görevini yapmış demektir.

Dar Çağ'ın (Varlık *Yayınları*, Aralık 1960) 50. sayfasında yer alan "Ödemek" şiiri bu anlamda bir emek adamının yaşamını özetler gibidir. Şiir şu dizelerle biter: "Ben derim ki

insan son gününde / Bir bilanço yapabilmeli ömrüne / Büyük bankalar gibi aktif-pasif / Aldığından çoksa verdiği rahat / Gidebilir ölüme."

Ünlü sanatçımız Selda'nın sesi, "Sevgilerde"yi daha da anlamlı kılıyor. "Solgun Bir Gül Oluyor Dokununca" nasıl da işlemiştir düşlerimizin derinliğine. Atatürk'le ilgili "Resim" şiiri kaç öğrencinin, nice öğretmenin duyurluğna pencere açmamıştır ki... Nitekim bir söyleşisinde "Bir şairi, bir yazarı bitütiyle sevmez çok zor. Her şiir kitabında dört beş, bizim için kalıcı dört beş şiir varsa, işte o şiirlerdir önemli olan" der.

YAŞAMINDAN ÖNEMLİ KESİTLER

1916'da İstanbul'da doğan Necatigil, Kabataş Lisesi'nin ardından Yüksek Öğretmen Okulu öğrencisi olarak İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü birincilikle bitirir. Kars Lisesi, Zonguldak Mehmet Çelikel Lisesi, Pertevniyal Lisesi, Kabataş Lisesi, Çapa Eğitim Ens-

türü içinde büyüyen Necatigil, başlangıçta "Yedi Meşaleciler" in şiirlerine yakın durur. Küçük yaşlarda şiire ilgi duyan şairin kendini anlatan sözlerine bakalım:

ŞAİR ŞİİRİNİ ANLATIYOR

"Çevre benim için dar bir alandır, geniş çevrelerin adamı hiçbir zaman olmadım. O çarşar, pazarlar, sokaklar... Öğretmenken iş dönüsü alışverişler... gözüme hep bunlar çarpı. "Benim şiirim evlerde, dolayısıyla yaşadığım hayatla ilgili. Toplumcu yanı vardır şiirim. Ama nedense bizde toplumcu şiir dendi mi başka bir şiir biçimi anlaşılıyor. Yani büyük kitlelerin bayraktan olan şiir, bir koro şiiri... Ben bu görüştü katılmıyorum. Çağın tanığı olmak terimi ya da deyimi, bir şair ister bireyci olsun ister toplumcu, şiirine koyabildiği gerçek oranında değer kazanır." "Doğaya sevgimi yitirdim. Çünkü büyük şehir doğayı öldürdü. Koskoca İstanbul'da kaç tane gidilebilecek park sayabilirsiniz?.. Doğa küçüklüklü, evlerde saksılara hapsedildi. O salonlar süsleyen, çoğu bizim çiçeklerimiz olmayan ihthal malı dikenli çiçekler... başınıza dönecek yerler kalmadı ki...". "Şiirlerimde açıklıklar vardır, boşluklar vardır. Onları okuyucunun doldurmasını isterim. Çağışınlarla, çeşitli ikili yorumlara elverişli yazmak isterim şiirlerimi." (Güneş Buharalı, *Bir Sanatçının Günlüğü, Kendi Sesinden Hayat Hikâyesi*", Behçet Necatigil, *Solgun Bir Gül Oluyor Dokununca, Yapı Kredi Yayınları*, İstanbul, Ocak 2013)

Eleştirmen Hüseyin Cöntürk, Necatigil'le ilgili şu değerlendirmeyi yapar: "İyi bir şair olmanın en az iki koşulu var: Kişileşmiş bir dille yazmamak ve bir şeyler getirmek. Günümüz şairlerinden Behçet Necatigil'de bu iki özellik de var." (Behçet Necatigil ve Edebi Çevre Üstüne, Kardeş Matbaası, Haziran 1964)

Necatigil, yalın bir şiirin izini sürdürdü. Anlamın farklılığını, sözcüklerin çağrışım gücünü, düşüncenin derinliğini önemseyerek duyurluğun sınırlarını zorladı. İlk bakışta kendini ele vermeyen, farklı okumalarda değişik düşsel zenginlikler ve yaşam biçimleri içeren bir şiirde ısrar etti. 40'lı yıllarda yazdıklarıyla ölümüne yakın yayımlananlar arasında belirgin bir çizginin korunduğunu görürüz.

GURBET, HASRET VE HİKMET BURCU'NDAN GEÇMEK

Ona göre şair "Gurbet", "Hasret" ve "Hikmet" burçlarından geçerek kendine bir

'Gizli Sevda'sıyla nice âşığın yaşamındaki düş kırıklıklarını dile getiren Necatigil'i, 'Hikmet Burcu'na ulaşmış insanın içinde saklı kalan duyguları, incelmış dil ve yoğun anlatımla okuruna sunmayı başarabilen bir şair olarak biliyoruz. Şiirdeki benzersizliği ölümünün üzerinden 40 yıl geçse de özelliğini koruyor

kimlik oluşturur. Bu üç dönemin olgunlaştırabildiği şair, şiirdeki sesini de yansıtmış bilir.

Yaşadığı çağrı "çok çığ çağ" olarak değerlendiren şair, "Şayet Ask" başlıklı şiirinde "Ne demek istediğimi / Ömrünün ortalarında / Ansızın anlarsın / Alkol kana yayılınca" dizeleriyle bir ömrü dolduran yılların, insana farklı dünyalar kazandırdığını belirtir.

Şiirinin dokusuna yaşamın her alanından değişik öğeler taşıyan Necatigil, zaman zaman nesnelere de kişilik kazandırmasını bilir.

Yapıtlarından biri olan *Atatürk Şiirleri Antolojisi*'nde Cumhuriyetimizin kurucusuna yazılan iyi şiirleri bir araya getirir. *Dar Çağ* yapıtında "Atatürk", "Resim", "Atatürk'ü Duymak", "Türk'ü Atatürk", "Her Zaman Atatürk" başlıklı şiirlerinin yanı sıra, 1960'ın 28 Nisan-27 Mayıs olaylarını da ele alır.

KİTAPLARDA ÖLMENİN ÖLÜMSÜZLÜĞÜ

Onun pek çok yazıda öne çıkan "**KİTAPLARDA ÖLMEK**" başlıklı şiiri, bidden öncekiler olduğu gibi günümüzde soluk alan çok kişinin de yaşamına dokunmuştur. Kişi yaşamın bir parantez içine nasıl kilitlendiğini, bu parantezin içinde yer alan yoğunluğun ne anlama geldiğini, şu dizeler ne güzel anlatılır: "Adı, soyadı / Açılır parantez / Doğduğu yıl, çizgi, öldüğü yıl, bitti / Kapanır parantez /.../ O şimdi kitaplarda bir isim, bir soyadı / Bir parantez içinde doğum, ölüm yılları /.../ Parantezin içindeki çizgi / Ne varsa orda / Umidi, korkusu, gözyaşı, sevinci / Ne varsa orda..."

"Gizli Sevda"yla nice âşığın yaşamındaki düş kırıklığını dile getiren Necatigil'i, "Hikmet Burcu"na ulaşmış insanın içinde saklı kalan duyguları, incelmış dil ve yoğun anlatımla okuruna sunmayı başarabilen bir şair olarak biliyoruz. Şiirdeki benzersizliği ölümünün üzerinden 40 yıl geçse de özelliğini koruyor.